

LATARÀNTULA CEGA
ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL / JAUME CABRÉ

L'assassinat de Jesse James pel covard públic mundial

Per fi, el pèndol torna a moure's amb la postmodernitat, que ho volia fer explotar tot, i avui en dia preval una mena de compromís: els personatges són l'argument

Si vostè encara no ha vist *The assassination of Jesse James by the coward Robert Ford* s'està perdent la que fins ara és, molt possiblement, la millor pel·lícula del segle XXI. Feia molt i molt de temps que no vèiem uns primers minuts fílmics on la imatge, la paraula, la música i la poesia es conjuguessin tan genialment per introduir un personatge. Això és cinema. Això i els 155 minuts següents, que ens narren una doble tragèdia: la de Jesse James, un colós de fang, ambigu, trist, contradictori, i la del seu adorador, Robert Ford, que acaba matant-lo i convertint-se en víctima del seu assassinat. En canvi, la gran triomfadora de la temporada ha estat *No country for old men*, una mena de *western* modern, urbà i alhora de frontera. Com a escriptor voldria limitar-me a comparar les dues narratives, però les pel·lícules les fan els actors i és inevitable fer-ne cinc cèntims.

Si l'actuació de Brad Pitt (Jesse James) és excelsa, la de Casey Affleck (Robert Ford) és sublim. En canvi, Javier Bardem va obtenir un Oscar pel seu paper de psicòpata al film dels Coen. Hi ha coses que no entendre mai. Com una certa convenció tàcita, on es pressuposa que, si convertim una persona anòmala en un personatge dramàtic, això redundarà en una interpretació genial. Bardem és un actor extraordinari, però es mereixia molt més un Oscar pel seu paper de Reynaldo Arenas, per exemple. Ara bé: *No country...* ha estat dirigida pels germans Coen, segurament els directors més sobrevalorats, pedants i arrogants de l'escena mundial, i *The assassination...*, no.

Però això no respon a la pregunta última: per què *The assassination...* és una obra magna i en canvi *No country...* no passa de ser un *thriller* convencional?

Pràcticament des dels seus mateixos inicis l'art de la narrativa ha intentat contestar a una pregunta: què és més important en una història, els personatges o l'argument?

En un bon principi es va imposar el model del Vell Testament: el que importa és l'argument, és a dir el poble escollit. Facin el que facin els seus personatges, siguin reis, profetes o pastors, estan subordinats a la voluntat de Jehovà. El Romanticisme va invertir el sentit de la resposta. Per als romàntics era obvi que les passions dirigien

la història. Els personatges literaris dels romàntics acostumen a ser nervis humans, que lluiten contra el seu destí. A finals del segle XIX les noves ideologies afecten el camp de la narrativa i es torna a apostar per l'argument. Les persones -i, en conseqüència, els personatges- són un producte de l'estructura. Per fi, el pèndol torna a moure's amb la postmodernitat, que ho volia

fer explotar tot, i avui en dia preval una mena de compromís: els personatges són l'argument.

Si els personatges no canvien, el relat no avança. Per això, per moltes explosions i assassinats que inclogui, en realitat a *No country...* no passa res. Un xèrif que es mou com una baldufa, sense anar enlloc: comença amb dubtes existencialistes i acaba amb els mateixos dubtes. Un trinxeraire que troba un milió de dòlars. Ni tan sols sabem per què persisteix tan fanàticament; fins i tot els guionistes dels *spaghetti western* sabien que la gent no es mata per un milió de dòlars, que la gent es mata per un grapat de dòlars. I un psicòpata, en fi, que és un psicòpata i sempre ho serà. Punt. Durant tota la història res no canvia. La violència és a un *western* el que les rodes a un carro: fa moure els personatges en una direcció concreta. En canvi, els personatges de *No country...* podrien continuar tirotejant-se tres dies més i serien els mateixos, per molt que els Coen insisteixin en els seus recursos tramposos i les seves disquisicions filosòfiques amanides amb bales.

En contrast, *The assassination...* en lloc d'obviar el mètode narratiu, el supera. No és que se'ns negui la transformació interna de Jesse James, és que no podem saber qui és realment. I això que el relat mai no ens l'amaga. De fet, frega el miracle: com més sabem de Jesse James menys el coneixem. L'home que dispara a un amic per l'esquena és el mateix que plora com una bleda després de retorçar-li l'orella a un adolescent. Tòtem omnipotent o titella sense fils? *The assassination...* és un discurs sobre el poder i la identitat. "No t'entenc -diu Jesse James a Robert Ford-. Vols ser com jo o vols ser jo?". A *No country...* l'únic dubte és saber qui es quedarà amb el maletí del milió de dòlars.

La crítica va ser entusiasta; els premis, modestos; el públic, sota mínims. Un fracàs comercial. Per què? D'acord, els blocs narratius són una mica allargassats, i per als ulls poc entrenats pot semblar una pel·lícula massa lenta. Però jo crec que no va ser això. Jo crec que el gran públic va veure un tràiler de color sèpia, i l'amenaça d'un *western* existencialista, va dir "Ui ui ui" i va fugir dels cinemes. A la inversa, el públic especialitzat odia Brad Pitt i va negar-li el dret a redimir-se.

Ho sento, Jessie. Així és la vida. La càrrega de Pickett va ser un fracàs, tu et vas convertir en guerriller, i en bandoler, i et van matar. El món és un lloc molt bonic, però injust.*

Albert Sánchez Piñol

